

Er is hoop voor Syrië als VS en Rusland samen optrekken

Een politieke oplossing tussen de strijdende partijen moet van binnenuit komen. Maar dat gebeurt alleen onder grote, eenparige buitenlandse druk.

Jan Pronk
voormalig gezant namens de Verenigde Naties in Darfur

Hoe langer een conflict duurt, des te ingewikkelder het wordt. Wat begint als een politieke tegenstelling kan zich snel ontwikkelen tot een religieus of etnisch conflict, een strijd tussen sekten, stammen, clans, taalgroepen en andere minderheden en meerderheden. Het oorspronkelijke conflict gaat deel uitmaken van een veelvoud van belangentegenstellingen en wordt er soms door overvleugeld. Sommige partijen krijgen belang bij de voortzetting van de strijd in plaats van bij de oplossing van het conflict. Dat kan een economisch belang zijn, maar ook status en macht.

Gewelddadige strijd maakt het conflict heviger: steeds meer slachtoffers, een steeds luider roep om recht dan wel vergelding, steeds meer mensen die geen ander alternatief zien dan zich aan te sluiten bij strijdende partijen, al was het slechts uit zelfverdediging, steeds meer wapens en inmenging door buitenlandse groeperingen met hun eigen belangen. Naarmate het conflict verder escaleert, raken politieke oplossingen steeds meer uit zicht.

Dat is het patroon in Irak, Afghanistan, Congo en Mali. Het geldt ook voor Syrië. Er lijkt weinig kans op een politiek vergelijk tussen de strijdende partijen. De oppositiepartijen hebben zich onder buitenlandse druk verenigd in een nieuwe Nationale Coalitie van Syrische Revolutionairen, maar de onderlinge verschillen zijn groot. Buiten die coalitie neemt de invloed van Al Kaida toe. Krijgsheren worden steeds belangrijker. Het regime is evenmin homo-

Syrische opstandelingen in Aleppo.

FOTO AP

geen. Een aantal hoge functionarissen en legerofficieren is overgelopen, maar het regime is niet wezenlijk verzwakt. Het wordt nog steeds door grote delen van de bevolking gesteund, deels uit overtuiging, deels uit vrees, hetzij voor de oppositie, hetzij voor de geheime dienst. Sommigen achter Assad staan een nog hardere lijn voor, bijvoorbeeld de inzet van chemische wapens.

Aan het begin van 2013 lijkt het erop dat de strijd door geen van beide partijen met militaire middelen gewonnen kan worden en dat geen van de partijen bereid is te onderhandelen. Dat is een patstelling.

Moet de buitenwereld ingrijpen? Daar wordt verschillend over gedacht, ook binnen de Navo. Het goede nieuws is dat de landen uit de regio zelf zich niet in de strijd hebben

gemengd, hoewel zij reden hebben te vrezen dat hun eigen nationale veiligheid in het geding kan komen bij de voortdurende van de strijd in Syrië, dan wel na de val van Assad. De positie van minderheidsgroepen in andere landen (Koerden, soennieten, sjiieten, Hezbollah) kan veranderen tengevolge van ontwikkelingen in Syrië. Ook verder weg gelegen landen zullen gevolgen ondervinden van een wisseling van de macht in Syrië. Dat geldt voor Iran, Saoedi-Arabië en de Golfstaten, maar ook ver daarbuiten. De Verenigde Staten en Europa vrezen een verandering van de status quo in het Midden Oosten, die ten gevolge van de zogeheten Arabische lente toch al onder druk staat. Rusland vreest de aftocht van de bondgenoot in de regio.

Daar ligt een aangrijpingspunt

voor een politieke oplossing. Zo'n oplossing moet van binnenuit komen. Zelfs een wapenstilstand kan niet van buitenaf worden afgedwongen, omdat er groeperingen zijn die er evenveel belang bij hebben zich tegen buitenlandse troepen te keren als tegen het regime. Maar een politieke oplossing tussen de strijdende partijen en het regime kan wel bereikt worden onder grote en eenduidige buitenlandse druk.

De Verenigde Staten en Rusland hebben tot nu toe elkaar verketterd. Toch is het niet uitgesloten dat zij zich bereid tonen de wederzijdse geopolitieke belangen te benoemen, te respecteren en tezamen regering en oppositie in Syrië dwingen serieus met elkaar te onderhandelen. Misschien kan de nieuwe Amerikaanse minister van buitenlandse zaken John Kerry het initiatief nemen.

VN-bemiddelaar Lakhdar Brahimi heeft kort voor de jaarwisseling een nieuw voorstel gedaan: een wapenstilstand, onderhandelen, een overgangsregering en verkiezingen. De eerste reactie daarop was: daarvoor is het te laat. Inderdaad, wanneer het aan partijen in Syrië zou worden overgelaten, komt er niets van dit al. Maar er is geen alternatief, want de VN-Veiligheidsraad zal geen overeenstemming bereiken over een militaire interventie en de beide grootmachten zullen geen overeenstemming bereiken over politieke en militaire steun aan een van beide partijen in het conflict. Brahimi heeft gezegd een vergelijk binnen Syrië de enige weg te achten. Wanneer de Verenigde Staten en Rusland zich, uit welbegrepen eigenbelang, met volle gewicht daarachter stellen, zou die weg in 2013 begaanbaar kunnen zijn.

Uitstel van rekentoets is frustrerend

Fred Veldman
leraar wiskunde in Voorschoten

Ik ben leraar wiskunde op de havo. Elke dag weer zie ik dat heel veel leerlingen in de bovenbouw bij elk sommetje van het niveau '2x3' naar de grafische rekenmachine grijpen. Het is geen dommigheid of luiheid van leerlingen, het is eerder een gewenning aan en zelfs afhankelijkheid van grafische rekenmachines en smartphones.

Daarom was het een uitstekend idee om speciaal aandacht aan 'rekenen' te besteden. Sinds een paar jaren koesteren achtereenvolgende bewindslieden het plan om echte eisen aan het niveau van rekenen te stellen. Sterker nog, elke leerling zou er examen in moeten doen.

Met de wiskundesectie zijn we nu al drie jaar bezig. Met name het vorige schooljaar hebben we er veel energie in gestopt om een goede opzet te maken. En dit schooljaar moet het dan echt gaan gebeuren. De leerlingen in de huidige voorexamenklassen moeten echt examen doen. Ze krijgen daarvoor in maart de eerste kans en dan moeten ze dus op niveau zijn. De afgelopen vier maanden hebben we er hard aan gewerkt. De leerlingen doen goed hun best, leren echt rekenen en je ziet ze ook weer echt 'denken'.

Het was een complete verrassing om drie dagen voor de kerstvakantie een mailtje te krijgen van het ministerie met de mededeling dat de examens wel worden afgenomen maar niet meetellen. De echte invoering wordt twee jaar uitgesteld.

Wat een frustratie voor de docenten en leerlingen die keihard gewerkt hebben om op tijd het vereiste rekenniveau te bereiken. Wat mij betreft is het niveau van deze uitstelactie van de beleidsmakers, drie maanden voor de logische deadline, te vergelijken met de houding van de leerling die '2x3' op de rekenmachine berekent.

Nelleke Noordervliet

'De Nobelprijs zit er voor mij niet in, maar zo goed mogelijk schrijven geeft me zelfrespect'

Het beste uit jezelf willen halen

Volgens Hans Achterhuis in *Trouw* van zaterdag 29 december kwamen in het oude Athene en het Florence van de Renaissance de besten bovendrijven, omdat uitmuntendheid werd gestimuleerd en concurrentie bevorderd. Afgezien van de vraag of in Athene en Florence een bewust program werd uitgevoerd, lijkt het me onduidelijk of concurrentie in excelleren altijd tot een meritocratie leidt. Evenmin kan de bloei van de politiek en de cultuur per definitie worden teruggevoerd op de aanwezigheid van een mentaliteit die 'de beste' laat winnen. Het is complexer. In onze Gouden Eeuw heerste een combinatie van opportunisme en gedogen. Verdraagzaamheid terwille van de sociale eenheid schiep de ruimte voor de bloei. Dat is iets anders dan een meritocratie.

De bewondering van Hans Achterhuis voor maatschappijen waarin de besten leiden, deel ik wel, zij het met enige reserve. Dat is niet de reserve van Evelien Tonkens en Tsjalling Swierstra, die bang zijn dat in

een meritocratie degenen die niet winnen worden afgeschreven als *losers*. Een meritocratie doodt het zelfrespect van de meesten en kweekt rancune, is hun gedachte. Daar zit wel iets in, maar het is een onvoldoende argument tegen.

Natuurlijk moet je willen dat degenen die het meest geschikt zijn voor een ambt of een functie die ook bekleden en vervullen. Natuurlijk wil je ernaar streven dat in de kunsten en wetenschappen oprechte kwaliteitscriteria worden gehandhaafd. Vriendjespolitiek en zesjescultuur zijn de vijanden van de vooruitgang. De wet van het maai-veld houdt iedereen koest, maar maakt niemand gelukkig.

Waar winnaars zijn, zijn verliezers. Waar wordt verloren, heerst verslagenheid en op den duur onverschilligheid, zodat winnaars niet meer worden uitgedaagd. Ze worden lui en zelfvoldaan. Dat is een mogelijke gevolgtrekking uit een te beperkte definitie van meritocratie. Het probleem in de redematies van Achterhuis en Tonkens/Swierstra is

dat het wedstrijdelement eenzijdig wordt benadrukt, waarmee geheel tegen de intentie van de denkers in (zo vermoed ik) een welhaast neoliberal economisch georiënteerd beeld van succes en falen ontstaat.

Ik pleit ervoor de definitie van meritocratie eerst toe te passen op het groeiproces van elk individu en pas daarna te transporteren naar de samenleving als geheel. De eerste en belangrijkste eis die we aan mensen moeten stellen, is dat zij het beste uit zichzelf halen. En niet alleen dat, maar ook dat ze anderen stimuleren hetzelfde te doen en de voorwaarden daarvoor scheppen. Wie het beste uit zichzelf haalt, heeft reden tot zelfrespect en levert een onmisbare bijdrage aan de maatschappij. Het beste uit jezelf is bijna per definitie niet het hoogst haalbare volgens objectieve maatstaven. Om bij mezelf te blijven: de Nobelprijs zit er voor mij niet in, maar ik ontleen mijn zelfrespect aan het feit dat ik probeer zo goed mogelijk te schrijven. Een topkok heeft een talent, waarvoor hem de hoogste Mi-

chelin-er kan toevallen, maar een instellingskok die elke dag een smakelijke maaltijd kookt, heeft zijn eigen onmiskenbare verdiensten.

In een eenzijdige meritocratie, waar niet de persoonlijke ontwikkeling geldt, maar het maatschappelijke succes, ontstaat een klasse van verliezers, die eigen maatstaven aanlegt en respect eist zonder de algemene spelregels te onderschrijven. Het beste uit jezelf halen betekent in de straatcultuur voldoen aan de normen van de eigen groep, een mini-meritocratie met negatieve uitkomst. Zouden ze van het begin af aan in gezin en op school meer gewezen zijn op hun eigen mogelijkheden en de persoonlijke voldoening bij de ontwikkeling ervan, dan zouden ze het respect dat ze eisen werkelijk verdienen.

Een meritocratie is geen wedstrijd. Het is een ideaal. Eerst een persoonlijk en dan een maatschappelijk ideaal. Het heeft iets van de olympische gedachte: naar beste vermogen meedoen is belangrijker dan winnen.